

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Левченко О.П.

аспірант НТУУ «КПІ»

Ряба Л.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ГОСПОДАРСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА КОЛЕКТИВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

У статті проаналізовано господарський механізм підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства, наведено поняття та сутність господарського механізму та методику оцінки його ефективності.

Ключові слова: господарський механізм, ефективність, виробнича діяльність, господарська діяльність.

Вступ. Сучасне виробниче підприємство колективної форми власності представляє собою складний комплекс, динамізм і злагодженість роботи якого забезпечується господарським механізмом. Господарський механізм - це механізм взаємодії керуючої та керованої підсистем, сукупність конкретних форм і методів свідомого впливу на економіку. Таким чином, планування, економічне стимулювання, організаційні структури управління, соціальна і технічна підсистеми, різні за своїм змістом, разом узяті утворюють господарський механізм підприємства.

Значна кількість публікацій з проблем формування та удосконалення господарського механізму свідчить про важливість і актуальність цих проблем для досягнення ефективного функціонування економіки. Вивченню теоретичних і методичних проблем господарського механізму функціонування виробництва присвячені наукові роботи вчених – економістів: В.Г. Андрійчука, В.І. Бойка, Є.М. Лебідя, К.А. Лебедева, В.Я. Амбросова, Л. Албакіна, Ф.В. Зінов'єва та ін.

Постановка задачі. Метою статті є дослідження господарського механізму підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства колективної форми власності

Результати дослідження. До визначення сутності господарського механізму вчені-економісти не мають строгої ідентичної точки зору. На наш погляд, найбільш суттєво поняття категорії господарського механізму формулюють Райзберг Б.А. та ін. Вони визначають цю категорію як «сукупність організаційних структур і конкретних форм і методів управління, а також правових форм, за допомогою яких реалізуються в діючі в конкретних умовах економічні закони, процес відтворення». Заслуговує на увагу точка зору Райзберга Б.А. і Фатхутдінова Р.А. [3, 4] про те, що поняття «система управління» і «господарський механізм» - це не одне і теж, хоча в

них дуже багато спільного. Відрізняються вони тим, що господарський механізм включає у свій склад методи, види, форми і функції управління. Система управління поняття більш широке. Крім цих компонентів вона включає підсистему лінійного керівництва, тобто апарат, що виконує функції управління: керівники, менеджери, а також відділ управління. Ефективність управління діяльністю є складною багатокритеріальною характеристикою, тому необхідно вибрати такий метод її оцінювання, який врахував би всі складові елементи, дав би комплексний результат і дозволив би аналізувати зміни, що відбуваються в управлінні діяльністю підприємства. На думку групи вчених під керівництвом А.Н. Тищенко [4], вичерпну характеристику багатоелементного явища можна дати шляхом вимірювання і оцінки змін, що відбуваються у всіх його часткових проявах, охоплюючи при цьому всі без винятку, стосунки між початковими параметрами. Зокрема, для вимірювання ефективності виробництва У.І. Мересте [1] запропонував матричний метод, який спирається на поняття поля ефективності. Він дозволяє отримати комплексну характеристику не лише стану підприємства і динаміки його розвитку, але й змін в процесі та результатах роботи, а також виявити резерви поліпшення діяльності. Забезпечення ефективності напряму пов'язано з його оцінюванням.

Результати такого оцінювання дозволяють встановити масштаб і зміну спрямованості в управлінні діяльністю підприємства, прогнозувати їх вплив на ключові функціональні підсистеми підприємства. Структуру господарського механізму можна розглядати як сукупність механізмів, в основі яких лежать визначені методи управління. При такому трактуванні взаємозв'язок системи управління підприємством з господарським механізмом можна представити в такий спосіб (рис. 1).

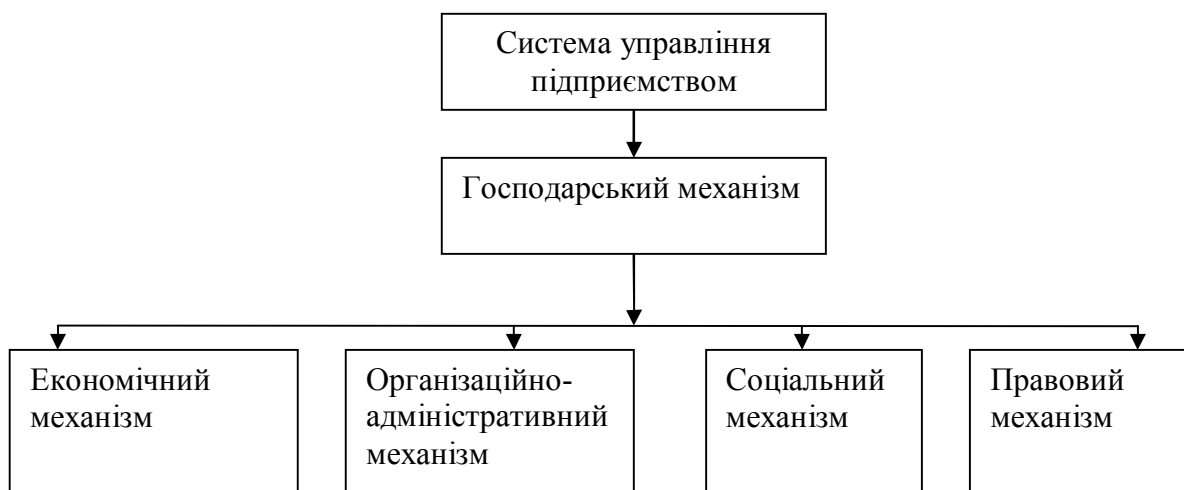

Рис. 1. Схема взаємозв'язку системи управління підприємством з господарським механізмом [5,с. 28]

Потрібно відзначити, що найбільше значення для забезпечення ефективного господарювання має економічний аспект. Тому його варто виділити як головну ланку в складі господарського механізму підприємства.

Економічна ефективність передбачає збільшення ефекту при досягнутих за попередній період (базових) витратах виробництва. Ефектом у такому випадку виступає сума отриманого прибутку. Систему показників економічної ефективності зображено на рис. 2. [6, с. 9-11].

Рис. 2. Система показників економічної ефективності підприємства

Останнім часом значного поширення набула фінансова концепція аналізу ефективності діяльності й розвитку компаній [7, с. 103-107]. Вона побудована на: використанні інформації внутрішнього обліку підприємства; призначена для фінансового менеджменту; економічні показники розраховуються на рівні окремих структурних підрозділів (бізнес-одиниць, центрів доходів), а також орієнтовані на минулий період часу та поточний момент діяльності; результати, визначені на основі фінансової концепції, практично здатні для управління лише у межах певного підприємства чи їх груп; ефективність визначається показниками прибутковості, економічної доданої вартості тощо.

При експрес-оцінці рівня внутрішніх індикаторів складових ефективності функціонування підприємства достатньо розглянути тричотири ключових узагальнюючих показники оцінки кожної складової внутрішніх індикаторів складових оцінки ефективності функціонування підприємства, при деталізованій оцінці кількість аналізованих показників може бути значно вищою. Алгоритм забезпечення ефективності діяльності підприємства показано на рис. 3.

Показники ефективності діяльності підприємства наведено в таблиці 1. Обов'язковою і важливою оцінки ефективності діяльності підприємства має бути оцінка показників рентабельності підприємства. На нашу думку, найбільш доцільною є наступна система показників.(табл. 2).

Динаміка цих показників дасть змогу визначити конкретні резерви підвищення рентабельності.

Рис. 3. Алгоритм забезпечення ефективності діяльності підприємства

Таблиця 1

Групи внутрішніх показників ефективності діяльності підприємства

№п/п	Напрями дослідження показників ефективності	Коефіцієнти оцінки ефективності	Схема розрахунку показників
1	Виробничої діяльності	Чистий прибуток на 1 працівника	Чистий прибуток / Середньорічна чисельність працівників
		Обсяг реалізації на 1 працівника	Виручка від реалізації / Середньорічна чисельність працівників
2	Використання необоротних активів	Коефіцієнт оновлення	Вартість оновлених основних фондів / Загальна вартість основних фондів
		Коефіцієнт придатності	Залишкова вартість основних фондів / Первинна вартість основних фондів
		Фондовіддача	Обсяг виробництва / Середньорічна вартість основних засобів
		Фондомісткість	Середньорічна вартість основних / засобів / Обсяг виробництва
		Коефіцієнт інтенсивного завантаження	Середньодобовий обсяг виробництва / Середньодобова виробнича потужність
3	Використання трудових ресурсів	Коефіцієнт екстенсивного завантаження	Фактичний фонд робочого часу / Розрахунковий фонд робочого часу
		Коефіцієнт інтегрального завантаження	Коефіцієнт інтенсивного завантаження • Коефіцієнт екстенсивного завантаження
		Середньорічний виробіток продукції одним робітником	Річний обсяг виробництва / Середньорічна чисельність працівників
		Трудомісткість продукції	Середня кількість годин, відпрацьованих одним працівником / Обсяг виробництва
		Індекс продуктивності праці	Середній виробіток за звітний період / Середній виробіток за базисний період
		Питома вага заробітної плати у витратах підприємства	Витрати на оплату праці / Витрати підприємства

Продовж. табл. 1

№п/п	Напрями дослідження показників ефективності	Коефіцієнти оцінки ефективності	Схема розрахунку показників
4	Використання матеріальних ресурсів	Коефіцієнт забезпечення матеріальними ресурсам	Вартість фактично отриманих матеріалів / Планова потреба в матеріальних ресурсах
		Матеріаловіддача	Сума матеріальних витрат / Вартість виробленої продукції
		Матеріаломісткість	Вартість виробленої продукції / Сума матеріальних витрат
		Коефіцієнт обертання запасів	Вартість реалізованої продукції / Вартість запасів
5	Використання фінансових ресурсів	Коефіцієнт повернення капітальних вкладень	Капітальні вкладення / Середньорічний грошовий потік
6	Стану розрахунків	Коефіцієнт динаміки дебіторської заборгованості	Сума дебіторської заборгованості / Обсяг продажів у кредит
		Коефіцієнт динаміки кредиторської заборгованості	Сума кредиторської заборгованості / Обсяг закупівлі в кредит

Таблиця 2

Показники оцінки рентабельності підприємства та порядок їх розрахунку

№ з/п	Показник	Порядок розрахунку або джерело одержання вихідної інформації
1	Рентабельність продажу	$\frac{\text{Чистий прибуток від операційної діяльності} * 100\%}{\text{Чистий дохід (виручка) від реалізації}}$
2	Рентабельність основної діяльності	$\frac{\text{Чистий прибуток від операційної діяльності} * 100\%}{\text{Витрати на виробництво продукції}}$
3	Рентабельність основного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток} * 100\%}{\text{Середня величина основного капіталу}}$
4	Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток} * 100\%}{\text{Середня величина власного капіталу}}$
5	Рентабельність усього капіталу підприємства	$\frac{\text{Чистий прибуток} * 100\%}{\text{Капітал підприємства}}$
6	Рентабельність перманентного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток} * 100\%}{\text{Перманентний (змінний) капітал підприємства}}$

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. Вони вимірюють дохідність підприємства з різних позицій та групуються в співвідношенні з інтересами учасників економічного процесу, ринкового обміну. Показники рентабельності є важливими характеристиками факторного середовища

формування прибутку (та доходу) підприємства. З цієї причини вони є обов'язковими елементами порівняного аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. [8, с.353]

Висновки. Отже, ефективність є однією з головних характеристик результативності управління діяльністю підприємства, що зумовлює необхідність її детального вивчення. Проте сьогодні питання її визначення є дискусійними. Забезпечення ефективності напряду пов'язано з його оцінюванням. Розв'язання питань підвищення та підтримки ефективності управління діяльністю підприємства неможливо без комплексного оцінювання її рівня. Результати такого оцінювання дозволяють встановити масштаб і зміну спрямованості в управлінні діяльністю підприємства, прогнозувати їх вплив на ключові функціональні підсистеми підприємства, ухвалювати відповідні управлінські рішення щодо підвищення та підтримки рівня ефективності управління діяльністю, вибирати методи, способи, інструменти управління діяльністю підприємства.

Перелік посилань

1. Мересте У. Матричная концепция изучения экономической эффективности // Изучение эффективности производства. - Таллинн: ТПИ, 2003. - С. 15-37.
2. Райзберг Б.А., Лозовский Л.М., Стародубцева Б.А. Современный экономический словарь. - М.:ИНФРА-М, 2006. - 496 с.
3. Райзберг Б.А., Фатхутдинов Р.А. Управление экономикой. Учебник. - М.: ЗАО «Бизнес-школа», «Интел-синтез», 2009. - 784 с.
4. Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Догадайло Я.В. Экономическая результативность деятельности предприятий: Монография. - Х.: ИД «ИНЖЭК», 2009. - 144 с.
5. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності підприємств: теорія, методика, аналіз / Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2010. – 292с.
6. Проскура К. Соціально-економічна ефективність торговельного підприємства: резерви і шляхи підвищення// Вісник ДВ. - 2007. - 14 вересня.
7. Олексюк О.І., Дзюбенко Н.І. Прибутковість в управлінні результативністю діяльності сучасних компаній// Фінанси України. - 2006, № 12. - С. 101-112.
8. Бланк И. С. Основы финансового менеджмента. – К.: Ника-Центр, Ельга, 2009. – Т.1.

Левченко О.П.

аспірант НТУУ «КПІ»

Ряба Л.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

МЕХАНИЗМ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВАЛЮТНОГО РЫНКА В УКРАИНЕ

В статье проанализированы хозяйственный механизм повышения эффективности производственной деятельности предприятия, приведены понятия и сущность хозяйственного механизма и методика оценки его эффективности.

Ключевые слова: хозяйственный механизм, эффективность, производственная деятельность, хозяйственная деятельность.

Levchenko O.P., Ryaba L.W.

STATE REGULATION EXCHANGE MARKET IN UKRAINE

The article analyzes the economic mechanism of increasing the efficiency of production of the company, given the concept and nature of the economic mechanism and methodology for evaluation of its effectiveness.

Keywords: economic mechanism, efficiency, production activities, economic activity.

Бойчук Н.Я.

ст. викладач ФММ НТУУ «КПІ»

Шевчук О.А.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

У даній статті розглянуто фінансовий стан та його роль у ефективності господарської діяльності підприємства, особливості підходів до прогнозування фінансового стану підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан підприємства, аналіз фінансового стану, методи фінансового аналізу, прибутковість, ліквідність, рентабельність.

Вступ. У сучасних економічних умовах діяльність кожного підприємства, організації являється предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин, які зацікавлені в результатах його функціонування. На основі доступної їм звітно-облікової інформації вказані особи намагаються оцінити фінансове положення підприємства. Основним інструментом для цього слугує економічний аналіз, за допомогою якого можна об'єктивно оцінити внутрішні і зовнішні відносини об'єкта, охарактеризувати його платоспроможність, ефективність і прибутковість діяльності, перспективи розвитку, а потім по його результатам прийняти обґрунтовані рішення.

Економічний аналіз являє собою процес, побудований на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результатах його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх умов і результатів діяльності. Таким чином, головною метою економічного аналізу є зниження неминучої невідомості, пов'язаної з прийняттям економічних рішень, орієнтованих на майбутнє.